ترازان.. سەلام عومەر

هەرکاتێك هەڵبژاردن نزیك دەبێتەوە لەبری یەکڕیزی نیشتمانی دروشم و توانجەکان لە یەکتری دەبێتە هۆکاری ترازان و ئەو ئومێدەش کاڵ دەکەنەوە کە بەهۆی ڕێکەوتنە ستراتیژیەکانەوە هاوڵاتیان دڵخۆش دەکا، بەتایبەت سەقاگیری ئابووری کە لەوەتەی سەربەخۆیی ئابووری راگەیەنرا ئەو سەقامگیرییە لە بەین چووبوو.

ئێستا دەسەڵاتی دوو بنەماڵەکە لەبری رەخساندنی کەشێکی لەبار بۆ هەڵبژاردن و لە پاڵیشیدا رەواندنەوەی ئەو نیگەرانیەی هاوڵاتیان بەرامبەر لەدەستدانی ئابووری سەربەخۆ و زۆر دۆسیەی دی کە لەوانەیە لە ئایندەدا بەرۆکی هەرێم بگرێ، دێن تۆمەت بۆ یەکتری و قسە بۆ ترازان دەکەن لەبری هاودەنگی نیشتمانی، بەتایبەتیش ئێستا تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان پڕ بووە لە رەخنەی جدی لە دەسەڵات و ئەو بەرنامە شکستخواردوانەی لە سی ساڵی تەمەنیدا بەسەر هاوڵاتیانی سەپاند، بەزەقیش رەنگدانەوەی حزبایەتی لە نێو جومگەکانی دەسەڵات و پشگوێخستنی توێژی هەژاران و لاوان بەگشتی بۆتە دیاردە .

ئەگەر مەبەستمان بێت دادپەروەری کۆمەڵایەتی پەیڕەوکەین دەبێت کۆمەڵگەیەکی ئازاد دوور لە چەوساندنەوە لەسەر بناغەی فڕێدانی ناکۆکییە چینایەتیەکان دابمەزرێ، لەکاتێکدا خەبات بۆ بەرژەوەندییە گشتیەکان لەپێشەوەی تایبەتیەکان بێت و تەواوی چین و توێژەکانیش لە چوارچێوەی دامەزراوەیەکی پتەو کۆبکرێنەوە، تا هیچکام لە توێژە جۆراو جۆرەکان هەست بە پەراوێزخستن نەکەن و هەموان خۆیان بەبەرپرسیار بزانن کار بۆ سەرخستن و پێشکەوتنی بکرێ.

هەمیشە لینین کۆمەڵگای بەگرنگ زانیوە سەرنجی دەخستە سەر بەرنامەو بیروراسیاسیەکان و بەرژەوەندی چینەکانیشی دەخستە پێشەوەو لەکوێدا خزمەتی زیاتر بەخوارەوە کرابا لەوێدا دروشمەکانی هەڵدەهێنجا، دەچێ ناو تەواوی توێژە جۆراوجۆرەکان و گوێی لێدەگرتن، داواکاریەکانی بەهەند وەردەگرت و بۆی جێبەجێ دەکردن، ئەو بەئاشکرا دژی سەرمایەداری و چەوساندنەوە بوو، پشت و پەنای زۆرینە بوو توانیبووی وڵات بە سیستەمێکی پتەو بپارێزێ.

بەڵام ئەزموونی چەند ساڵەی حوکمڕانی لێرە زۆر جاران پێچەوانەی زانستە سیاسیەکانەو هەمیشە ئەو توێژانە بێ هیوا دەکرێن کە بڕبڕەی پشتی کۆمەڵگان، ئەوەتا لاو کە هێزێکی دیارو بەرچاوە و هەموو وڵاتێك پشت ئەستوورە بەم وزەو توانایە، کە لە رێگەی ئەم توێژەوە گۆڕانکاری بنچینەیی و داهێنان بەرهەم دێت، پشتگوێ خراوە، بەتایبەتیش کە وڵات لە توێژی مشەخۆرەوە ئاراستەی بەرهەم هێنان

دەكات، لێرە لاو كەوتۆتە نێوەندی ئەو پەراوێزەی لە سەرەوە باسمان كرد، بۆیە بەسەدانیان خۆیان بەئیجە داداو هەزارانیش نیشتمانیان جێهێشت، بەتایبەتیش تەواوی دروشم و بەڵێنەكانی سەردەمی هەڵبژاردنەكانی پێشووتر خرانە ئەستۆی بارودۆخە سیاسیەكان و بە بیانووی قەیرانەكان كە هەر خۆیان هۆكاری بوون، ئەم توێژەش بەتاقی تەنێ لەسەر شەقامەكان بەجێمان و ساڵ بەساڵیش بێكاری شێلگیرانەتر یەخەیان دەگرێ، هەروەك چۆن جوتیارانیش خرانە لیستی موچەخۆرانی حزبی و خواستی بەرهەم هێنانیان ریشە كێش كردو هەڵیاندانە بەر دەرگای حزبیەكان و فێری دەست پانكردنەوەو سەرەگرتنێكیان كردوون كە ئیدی نەتوانای جۆماڵكرنی هەرەوەزی و وەشاندنی دانەوێڵەو گرتنی داسیان ماوە، نەبیریش لە زیادكردنی بەرهەم و بەبازاڕكردنی دەكەنەوە، هەمووئەو هۆكارانەن توێژە پەراوێز خراوەكان ناچنە دەنگدان و بەیەك چاو تەماشای تەواوی پارتە سیاسیەكان دەكەن.

سلكی پەروەردەش بە جۆرێك تێكو پیك دراوە خەریكە لەنێو مامەڵە دارایەكان و حزبیەكاندا ئەودەستی و دەستی پێدەكرێت، قوتابخانەی تایبەت و حكومی و كۆ ژمارەی ئەوێ و ئێرەو زانكۆ ئەهلیەكان قوتابیانی دەسخەڕۆی دوودڵی و رارایيەك كردووە خەریكە ئەوانیش دەخلیسكێنە نێو نەزانی ئەو پلانانەی وەزارەتەكەیان بۆیان دادەنێ، بەم هۆكارەشەوەیە ترازانی زیاتر دەكەوێتە نێوان ئاستی قوتابیان و چینێكی خاوەن داراییەكی زۆر دەبێتە نمرە كۆو قوتابیە ماندووەكانیش بە نیگەرانییەوە سەرنج لە ئەنجامەكانیان دەدەن.

ئەوەی كەزۆر مەبەستە ئەم بارودۆخەی ئێستایە كە هاوڵاتیانی پێدا گوزەر دەكات، سەرەرای ئەوەی بێكاری پانتاییەكی بەرفراوانی داگیر كردووە، جموجۆڵی بازاڕیش دوای گران بوونی بەهای دۆلار و هەڵبەزو دابەزینی كاڵاكان و بەتایبەتیش سووتەمەنی، باری هاولاِتیانی چەند بارە گران كردووە و كەچی شەڕی دەسەڵاتیش بۆ كورسی و تۆمەت و خەستبوونەوەی حزبایەتی تادێ زیاتر دەبێ، لەمنێوەندەشدا زیانی گەورە بەر هاوڵاتیان دەكەوێ، چوونكە موچە كەوتۆتە دەستی هەردوو حكومەتی تاسەر ئێسقان گەندەڵ و دەروونی هاوڵاتیانی بەجۆرێك تێكوپێك داوە بایی یەك گەرد متمانەیان بە كۆمپانیاكانی بەڕێوەبردنی ئەم نیشتمانە نەماوە، چونكە لە هەر قەیرانێك كە روو لە وڵات دەكات ئەوان دەستەوەستان دەمێننەوەو پێ دەدەنە موچەی هاوڵاتیان و هەر لەیەكەم ساتەوە بیر لە دواخستن و كەمكردنەوەو نەدانی دەكەنەوە، وەلێ بەشی خۆیان دەخەنە لاوەو كادیرەكانیانی پێ پێ دەكەن، كە ئەوە لەمێژووی مرۆڤایەتیدا و بەتایبەت حوكمداری زۆر دەگمەنە.

هەموو ئەم هۆكارانە چینایەتی بە جۆرێك زەق كردۆتەوە كە

لەدیاردەوە بۆتە مەترسی و پێناچێ بانگەشەو بەڵێنی کۆمپانیاکانی دەسەڵات توڕەیی ئەم چینانە هێور کاتەوە، چونکە ئەو شەقارە گەورەیەی دروستیان کردووە بەو تەقەڵە رزیوانە یەکناگرنەوە کە هەمیشە لەکاتی بانگەشەکاندا نێوانەکانی پێدەدروونەوە.
بۆیە چارەسەری ریشەیی گەڕانەوەیە بۆ ناو خەڵك و گوێگرتنە لەو داواکاریانەی لە شەقامەوە دەردەچن، چونکە چەقی گۆڕانکاریەکان لەوێ لە دایك دەبن، هەروا جێبەجێ کردنی بەڵێنەکان و هاوسەنگ کردنی موچە، کە دەروونی زۆرینەی فەرمانبەران و خانەنشینانی بریندارکردووە، بەتایبەت کە هیچ بەهایەك بۆ ساڵی خزمەت و فەرمانبەرە بەتەمەن و ماندووەکان دانەنراوەو لە بەرامبەردا پلەی حزبی جێگەی گرتۆتەوە، بۆیە دەبێت هەنگاوی هاوسەنگ کردنی موچە یەك لە کارە سەرەکیەکان بێت چونکە ئەوە هەوڵێکی سەرەتاییە و ئاوڕدانەوەیە لە توێژە کەمدەرامەتەکان ، خۆ گەڕانەوەی متمانە و شکۆی دەسەڵاتی خۆماڵی هەرچی زووە دەبێت کاری بۆ بکرێ، دواتر بیر لە نەهێشتنی چینایەتی بکرێتەوە کە ئێستا خەریکە زۆر بەزەقی پانتاییەکانی کۆمەڵگا دادەپۆشێ و بەرنامەکانیان لە خەڵکەوە بۆ خەڵك بێت و ئاراستەی بیرکردنەوەشیان هەر لەنێو خەڵکەوە هەڵێنجن، ئەوسا لە هەڵبژاردنی پەرلەمانیدا دەتوانن درووشم و بەڵێنەکانیان ببنە جێگەی متمانە نەك ترازان.